

ikke faae denne Ret, thi Fæsterens Enke i andet Ægteffab har den ikke, ifølge § 7 i Loven af 19de Februar 1861, naar hun ikke har været gift med ham i 10 Aar. Naar hun er den afdøde Fæsters anden Kone, skal hun have været gift med ham i mindst 10 Aar for at kunne benytte denne Ret, og man vil altsaa see, at det kun er i saa Tilfælde, at den kan benyttes, men det mener jeg, er et Forhold, der bør hæves snarest muligt. Jeg haaber derfor, at det ærede Thing vil gaae med mig til at vedtage denne Paragraph. Jeg har ved en Bestemmelse i Paragraphen søgt at fikke Godseieren for, at han intet Tab kan lide, idet den nye Mand skal stille Beløbet af 1 Aars Skatter og jorddrotlige Afgifter i det Hele til Sikkerhed, og naar Aaret er ude, og vedkommende Godseier for at faae, hvad han skal have, bliver nødt til at vende sig til denne Sikkerhed, er dermed Mandens Ret til at blive paa Stedet fortabt. Naar dette derimod ikke indtræder, foreslaaer jeg, at den Sum, der er stillet til Sikkerhed, naar Konen er død, og Manden ikke længer har Ret til at blive paa Gaarden, skal udbetales ham igjen, og at Jorddrotten i den Tid, den er indbetalt, skal svare Manden aarlig 4% Rente af den. Jeg antager, at dette vil vinde Thingets Bifald. — § 9 gaaer ud paa at hævde de ulykkelige Fæsteauctioner. Jeg vil ikke bruge noget stærkere Udtryk; men disse Auctioner for Fæste eller Forpagtning er Noget af det meest Forhadte, man kjennder ved Fæsteleddommene. De Aldre af os erindre vistnok, at det var sialig Bang, som et Sted begyndte med saadanne Fæsteauctioner, men den offentlige Mening reiste sig da saa stærkt derimod, som man ikke erindrer i mange andre Forhold, og dette bragte Bang til igjen at opgive disse Fæsteauctioner. De have ikke været brugte af ret mange Godseiere, men man har dog i den allernyeste Tid seet, at de bruges, og det forekommer mig rigtigt at forhindre det, thi det ligger ganfke udenfor Fæstelovgivningens Aand og Hensigt, at man skal kunne afholde Auction, for at faae et Fæstested eller en Forpagtning overdragen til den Høistbydende. Jeg beder lagt Mærke til, at det er Bortfæstning eller Bortforpagtning,

hvorom der her er Tale, men ikke om Overdragelse til Selvtændom, hvilket er noget ganfke Andet. — § 10 stræber hen til, at Fæstegods sælges til Fæsteren eller hans Arvinger. Den første Deel af § 10 siger: „Saa snart et Fæstested er solgt til Selvtændom eller til Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte, til Fæsteren eller et af hans Børn, Svigerbørn eller Stedbørn, bortfalder Fæstetvangen paa samme.“ Jeg troer, at denne Bestemmelse er hensigtsmæssig. Der bliver ikke Tale om, at Godseieren skal afgive en Notatdeel af, hvad han faaer af Fæsteren for Fæstestedet, men paa den anden Side forsvinder med det Samme Fæstetvangen for det paagjældende Sted. Derimod kan man ikke gjøre det Samme gjældende for Andre, eller, som man i en vis Forstand kan kalde dem, for Fremmede, nemlig, naar det ikke er Fæsteren eller hans Arvinger, som kjøbe. Dette lader sig ikke gjøre, thi da vilde en Godseier jo kunne sælge alle sine Gaarde til sine Sønner eller Sviger sønner eller til sin Forpagter, og naar Fæstetvangen med det Samme var borte, havde han med eet Slag opnaaet, hvad man ikke vil, han skal opnaae uden gennem en Lov, der paa den anden Side tager tilbørligt Hensyn til Bondestanden ved Afløsningen af dette Forhold. Naar man ikke vil forbyde at sælge til Fremmede — hvad jeg ikke har tænkt paa ved denne Lov — kan man ikke forhindre, at Godseieren sælger til hvem Andre, han vil, og det er Grunden, hvorfor jeg ikke har kunnet beholde den Bestemmelse i Loven, at Jorddrotten i slike Tilfælde skal indbetale en Trediedeel af Kjøbesummen til Statskassen. Naar han frit kan sælge til Fremmede, kan han sælge Gaarden for saa lav en Priis, han vil, saaledes at det Bidrag, der vilde komme ind til Statskassen, ikke vilde være for Noget at regne. Derfor har jeg været nødt til at fastsætte, at, naar Gaarden efter 20 Aars Forløb bliver fri for Fæstetvang, skulle willige af Retten udnævnte Mænd taxere den til, hvad den maatte være værd i Handel og Wandel, altsaa uden Hensyn til, hvad Godseieren maatte have faaet for den af den Fremmede, til hvem den er solgt, og en Trediedeel af denne